

Sivistysvaliokunnan mietintö 17/1996 vp

Hallituksen esitys laiksi lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden koulumatkatuesta

Eduskunta on 8 päivänä lokakuuta 1996 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen 160/1996 vp.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina neuvoteleva virkamies Leena Koskinen opetusministeriöstä, puheenjohtaja, rehtori Ville Marjomäki ja pääsihteeri Heikki Sederlöf Kansanopistoyhdistyksestä, puheenjohtaja Arvo Jäppinen Opiskelija- ja nuorisoasuntoneuvottelukunnasta, johtava rehtori Kauko Niinikoski Kalajokilaakson ammatillisen koulutuksen kuntayhtymästä Nivalasta, asuntolanhoitaja Anja Särkilä Pohjois-Pohjanmaan ammattioppilaitoksesta, toimitusjohtaja Kalervo Haverinen Suomen Opiskelija-asunnot Oy:stä, puheenjohtaja Kari Carlson Oppilaskunnan tuki ry:stä, johtava rehtori Pentti Leipälä Länsi-Lapin Ammatillisista Oppilaitoksista, koulukuraattori Salla Kananen ja koulukuraattori Tuula Konsti Pirkanmaan ammatillisesta oppilaitoksesta, edunvalvontasihteeri Saana Siekkinen ja opiskelija Heidi Pirttijärvi Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto SAKKI ry:stä ja varapuheenjohtaja Jarkko Sorvanto Suomen Lukiolaisten Liitto ry:stä. Lisäksi on saatu kirjallinen lausunto Inarin kunnalta.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden koulumatkatuesta.

Ehdotetulla lailla lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden koulumatkatuesta mahdollistettaisiin tuen maksaminen valtion varoista lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden päivittäisestä koulumatkasta aiheutuviin kustannuksiin. Annettavaa tukea kutsuttaisiin koulumatkatueksi ja se olisi verovapaa etuus.

Laissa säädettäisiin koulumatkatuen myöntämisen edellytyksistä, määrästä ja hakemisesta.

Tuki myönnettäisiin, jos opiskelijan koulumatka on vähintään kymmenen kilometriä ja koulumatkan kustannukset kuukaudessa ylittävät säädetyn markkamäärän.

Koulumatkatuki voitaisiin maksaa oppilaitoksen ylläpitäjälle, matkalipun myyjälle tai opiskelijalle itselleen. Tuen maksamismuodoilla pyritään suosimaan joukkoliikennettä ja siten säilyttämään sen toimintaedellytyksiä.

Koulumatkatuen toimeenpanosta vastaisi Kansaneläkelaitos. Järjestelmän yleisestä kehittämisestä vastaisi opetusministeriö.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen kuntien valtionosuuslaiksi ja eräksi muutoksiksi valtionosuuslainsäädäntöön.

Laki on tarkoitettu käsiteltäväksi valtion vuoden 1997 talousarvioesityksen yhteydessä ja tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1997.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Sen vuoksi valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Ehdotus lisää opiskelijoiden keskinäistä tasavertaisuutta ja mahdollisuutta hakeutua vapaasti haluamaansa oppilaitokseen. Se myös edistää tavoitetta tukea opiskelijoita ensisijaisesti opintotuen kautta.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ennen kuin uudesta koulumatkatuesta saadaan riittävästi kokemuksia, on vaikea arvioida onko 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu korvaus oikeudenmukainen niille opiskelijoille, jotka eivät voi käyttää joukkoliikennettä tai oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämää koulukuljetusta. Sen vuoksi valiokunta katsoo, että saatujen kokemusten perusteella tulee selvittää onko 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu tuki oikean suuruinen.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 1996

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kirsti Ala-Harja /kok, varapuheenjohtaja Jukka Gustafsson /sd, jäsenet Tapio Karjalainen /sd, Ossi Korteniemi /kesk, Irina Krohn /vihr, Reino Laine /vas, Markku Markkula /kok, Arja Ojala /sd,

Päivi Räsänen /skl, Aino Suhola /kesk, Sade Tahvanainen /sd, Hannu Takkula /kesk, Irja Tulonen /kok, Anu Vehviläinen /kesk ja Ulla-Maj Wideroos /r, sekä varajäsenet Kari Uotila /vas (osittain) ja Helena Vartiainen /sd.

Vastalause

Hallituksen esitys lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden koulumatkatuesta on tarpeellinen. Koulumatkatuki parantaa erityisesti niiden opiskelijoiden asemaa, joiden koulumatkoja ei nykyisin lainkaan tueta. Valitettavasti esitetty uudistus ei kuitenkaan kaikilta osiltaan täytä tasapuolisuuden vaatimuksia.

Eriytyisen ongelmallista on, että tuki maksetaan pienempänä, jos oppilas ei voi käyttää joukkoliikennettä tai oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämää kuljetusta. Tällaisessa tapauksessa hallituksen esityksen ja valiokunnan mietinnön mukaan tukea maksetaan vain 70 prosenttia joukkoliikenteessä vastaavalta matkalta maksetusta tuesta. Tämä on sikäli ristiriitaista, että koulumatkakustannukset ovat yleensä suuremmat, jos käytettävissä ei ole joukkoliikennettä. Siksi olisi oikeudenmukaista, että tuki maksetaan kaikille samojen perusteiden mukaisesti.

Valitettavasti koulumatkatuen ulkopuolelle jäävät viikonloppumatkat opiskelupaikkakunnalta kotiin. Näistä matkoista aiheutuu huomattavan suuret kustannukset varsinkin siellä, missä

kouluverkko on harva ja etäisyydet pitkät. Mielestämme on ryhdyttävä välittömiin toimenpiteisiin, jotta opiskelupaikkakunnalta kotiin suoritettavat viikonloppumatkat saatetaan koulumatkatuen piiriin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 5 § näin kuuluvana:

5 §

Koulumatkatuen määrä

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä).

Jos opiskelija ei voi käyttää joukkoliikennettä tai oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämää koulukuljetusta, tuki (*poist.*) maksetaan opiskelijalle saman suuruisena kuin vastaavalta matkalta joukkoliikenteessä.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä).

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 1996

Ossi Korteniemi /kesk
Anu Vehviläinen /kesk

Hannu Takkula /kesk
Aino Suhola /kesk

Päivi Räsänen /skl